

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Strategisk miljøvurdering Natura 2000-plan 2022-2027

**Sejersø Bugt, Saltbæk Vig, Bjergene, Diesbjerg og
Bollinge Bakke**

Natura 2000-område nr. 154

Habitatområde H135 og H244

Fuglebeskyttelsesområde F94 og F99

November 2021

Udgiver: Miljøstyrelsen
Redaktion: Miljøstyrelsen Sjælland

Forsidefoto:
Rævebjerg med Nekselø i baggrunden
Fotograf: Peter Leth

ISBN: 978-87-7564-856-6

Indhold

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027	4
1.1 Ikke teknisk resumé.....	4
1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer	5
1.2.1 Anden lovgivning	6
1.2.2 Andre relevante planer	6
1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nul-alternativ	8
1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen.....	8
1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet	16
1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed.....	16
1.4.2 Befolkningen	17
1.4.3 Menneskets sundhed	17
1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer	18
1.4.5 Materielle goder og kulturarv	18
1.4.6 Landskab.....	18
1.4.7 Arter	18
1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater	19
1.5 Eksisterende miljøproblemer	19
1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området	20
1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål.....	21
1.7 Planens indvirkning på miljøet.....	21
1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet	25
1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg.....	25
1.10 Overvågning	27

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027

Den enkelte Natura 2000-plan er ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021 om miljøvurderinger af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) underlagt krav om miljøvurdering. SMV rapporten skal indeholde oplysninger, der følger af lovens bilag 4.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem kommunale og andre ansvarlige myndigheders handleplaner, der har fokus på forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen. Der kan således ikke i forbindelse med den statslige plan foretages en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da de statslige Natura 2000-planer ikke fastlægger, hvor den konkrete indsats skal gennemføres.

Natura 2000-område nr. 154 Sejerø Bugt, Saltbæk Vig, Bjergene, Desebjerg og Bollinge Bakke er udpeget som habitatområde nr. 135 Sejerø Bugt og Saltbæk Vig og habitatområde nr. 244 Bjergene, Desebjerg og Bollinge Bakker samt fuglebeskyttelsesområde nr. 94 Sejerø Bugt og Nekselø og nr. 99 Saltbæk Vig.

Natura 2000-området er placeret mere end 15 km fra den danske grænse og rummer således ingen naturtyper, som er geografisk direkte forbundet med områder, herunder Natura 2000-områder, i udlandet. Derimod rummer Natura 2000-området flere træk- og ynglefugle bl.a. havterne, klyde, rørhøg, grågåas og sædgås, som har trækruter som krydser landegrænsen.

Planens har bl.a. til hensigt at forbedre forholdene for disse arter fx gennem pleje og drift af naturtyper eller gennem sikring af egnede levesteder, som potentielt kan påvirke bestandene lokalt og hermed indirekte vil kunne påvirke bestande på vinterkvarterer eller på ynglepladser uden for landets grænser. Det vurderes derfor, at Natura 2000-planen for så vidt angår trækfugle kan have en grænseoverskridende effekt.

1.1 Ikke teknisk resumé

Natura 2000-planen medvirker til at sikre, at arter, fugle og naturtyper, som er omfattet af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området på sigt opnår gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Derudover har de planlagte indsatser en positiv effekt for den øvrige natur, fugle og arter, der findes i området, og Natura 2000-planen medvirker således til at sikre den biologiske mangfoldighed generelt.

Natura 2000-planen for området beskriver overordnet set et program for en plejeindsats, som skal medvirke til at sikre eksisterende beskyttede naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget.

Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen har fokus på at sikre synergieffekter, skabe større sammenhæng i naturen og sikre en mere naturlig dynamik i områderne fx ved at sikre en hensigtsmæssig pleje og hydrologi og ved at udvide arealet med urørt skov. Dette kan ske gennem eksisterende og kommende tilskudsordninger vedr. plejeindsatser og vedr. udtagning af kulstofholdige lavbundsjord samt gennem aftaler om udlægning af urørt skov.

Beskyttelse af de marine naturtyper sikres bl.a. gennem en indsats om færdiggørelse af regulering af fiskeri på stenrev og boblerev. En eventuel indførelse af fiskeriregulering vil have en positiv effekt på både marine naturtyper og de tilknyttede arter. Såfremt der vurderes behov for at fastsætte eventuel regulering af fiskeri skal denne regulering udformes som enten en national lovgivning og/eller en international regulering. Hvis der er tale om international regulering, skal denne forhandles i en regional EU-proces.

Indsatsen beskrevet i planen medvirker ligeledes til at bekæmpe invasive arter, ligesom den bidrager til at skabe flere muligheder for naturoplevelser for lokalbefolkningen i området. Udtagning af lavbundsarealer vil desuden medvirke til, at CO₂ bindes i jorden, og indsatsen forventes dermed have en positiv klimaeffekt.

Overordnet set medvirker planen til, at fugle på udpegningsgrundlaget opnår gunstig bevaringsstatus på nationalt niveau, og at øvrige arter og naturtyper opnår gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau.

1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer

Indhold

Natura 2000-planen består af målsætninger for det enkelte Natura 2000-område og områdets udpegningsgrundlag, samt et indsatsprogram, der angiver retningslinjer for planens gennemførelse i planperioden 2022-2027. Målsætningerne består af overordnede målsætninger for hele Natura 2000-området samt konkrete målsætninger og afvejning af modstridende naturinteresser. Retningslinjerne om naturområdernes forvaltning i indsatsprogrammet, har både konkret og generel karakter. Endelig indeholder Natura 2000-planen et oversigtsskema, der viser naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag.

Hovedformål

For området findes følgende overordnede målsætninger i forslag til Natura 2000-planen.

Naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget skal bidrage til at opnå gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau (nationalt niveau for fuglene). Målet er, at

- Sikre områdets naturtyper med stærkt ugunstig bevaringsstatus eller med særlige forekomster. Der er særlig fokus på at sikre og udvikle kvaliteten af strandvolde med flerårige urter (1220), kystklinter (1230), strandenge (1330), grå/grøn klitter (2130), klitlavninger (2190), enebærklitter (2250), tørre kalksandoverdrev (6120), kalkoverdrev (6210), sure overdrev (6230), tidvis våde enge (6410) og rigkær (7230) samt at sikre levesteder for naturtypernes karakteristisk dyre- og planteliv herunder levesteder for kildevældsvindelsnegl, enkelt månerude, klyde, dværgterne og mygblomst. I tilfælde af modsatrettede interesser prioriteres enebærklit (2250) og rigkær (7230) over skovtyper med mindre der er tale om gammel, veludviklet skov. Tilsvarende prioriteres lysåbne, terrestriske naturtyper (bl.a. rigkær (7320), tidvis våd eng (6410) og strandeng (1330)) over kystlagune (1150) i det inddæmmede og delvist afvandede Saltbæk Vig.
- Sikre at der i flere områder findes store, sammenhængende naturarealer med dominans af en eller flere af naturtyperne rigkær (7230), tidvis våd eng (6410), strandeng (1330), tørt kalksandoverdrev (6120), kalkoverdrev (6210), surt overdrev (6230), grå/grøn klit (2130), klitlavning (2190) eller klithede (2140) og som er præget af ekstensiv afgræsning uden brug af gødning og sprøjtemidler og med stor rigdom af dyr og planter, som er tilpasset disse naturtyper.

- Områdets marine del herunder særligt sandbanker (1110), vadeblade (1140), laguner (1150), bugter og vige (1160) og rev (1170) udvikles og fastholdes som tilstrækkeligt uforstyrrede områder med god vandkvalitet og en karakteristisk fauna og bundvegetation, hvilket bidrager til områdets kvalitet som raste- og fødesøgningsområde for betydelige bestande af havdykænder (sortand, fløjlsand, ederfugl, bjergand), gråstrubet lappedykker, grågås, sædgås og klyde.
- Der er findes tilstrækkeligt med egnede levesteder for områdes ynglefugle herunder særligt områdets klyder og marine terner (dværgterne, havterne, splitterne).
- Området huser i sammenhæng med tilstødende forekomster på Sjælland en levedygtig bestand af odder og huser flere levedygtige bestande af klokkefrø.
- Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig drift/pleje og hydrologi, en lav næringsstofbelastning samt gode spredningsmuligheder for naturtypernes karakteristiske og sjældne arter samt for arterne på udpegningsgrundlaget. Den økologiske integritet for området sikres derudover ved god vandkvalitet gennem reduceret tilførsel af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer, hvilket reguleres gennem vandområdeplanerne.

1.2.1 Anden lovgivning

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne. Det vil sige, at alle myndigheder skal lægge Natura 2000-planen til grund i arealdrift på egne arealer, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt. Offentlige lodsejere er bundet af planens målsætninger og kan vælge at gennemføre disse direkte i egne drifts- og plejeplaner. På lovområder som f.eks. fiskeriloven og vildtforvaltningsloven, hvor staten er myndighed, kan der følges op med nationale strategier.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning, og den indsats, som iværksættes for at sikre planens gennemførelse, skal have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v., på grundlag af konsekvensvurderinger, hvor dette er nødvendigt i henhold til lovgivningen herom. I det omfang, indsatsen entydigt kan defineres som nødvendig for lokalitetens forvaltning, er en konsekvensvurdering efter habitatdirektivet ikke påkrævet, men der kan kræves tilladelse eller godkendelse efter anden lovgivning.

Der er ikke gennemført vurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte Natura 2000-planer, idet planer, som direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning, ikke er omfattet af kravet om screening og evt. konsekvensvurdering.

1.2.2 Andre relevante planer

Anden generations Natura 2000-planer for 2016-2021 blev vedtaget i april 2016, og de opfølgende kommunale handleplaner blev endeligt vedtaget i foråret 2017.

Første generations Natura 2000-planer (2010-2015) fastlagde rammerne for en række grundlæggende indsatser, som f.eks. rydninger, forbedrede hydrologiske forhold og iværksættelse af plejetiltag. Disse indsatser blev fastholdt og videreført i anden generations Natura 2000-planer (2016-2021). I tredje generation Natura 2000-planer igangsættes nye indsatser med særlig fokus på fortsat pleje til sikring af beskyttede naturtyper, fugle og arter, sikring af naturlig dynamik og

større sammenhængende arealer fx udlægning af arealer til urørt skov, udtagning af lavbundsjord og ved at sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi.

Natura 2000-planer, som omfatter fredskovpligtige arealer, og dermed er omfattet af skovloven, skal revideres med 12 års mellemrum, jf. skovlovens § 16, stk. 2. Det betyder således, at Natura 2000 skovplanerne, som er en del af 1. generations Natura 2000-planer, er gældende fra 2010 til udgangen af 2021 og at der i forbindelse med udarbejdelse af tredje generations Natura 2000-planer, også vil ske en revision af den del af Natura 2000-planerne, som omfatter fredsskovpligtige arealer.

Vandområdeplaner og EU's havstrategi

N154 er beliggende i vandområdedistrikt Sjælland. Området ligger desuden i Havstrategidirektivets Marin-baltisk region. Vandområdets økologiske og kemiske tilstand fremgår af vandområdeplanen for området.

For de Natura 2000-områder som også er omfattet af en vandområdeplan og Danmarks Havstrategi, er målsætninger og retningslinjer for indsatser om vandkvalitet, næringsstoffer, miljøfremmede stoffer, hydrologi og fysiske forhold samlet i vandområdeplanen og/eller i basisanalysen med tilhørende indsatskatalog og havstrategien. Disse mål og indsatser vil bidrage til at forbedre vandmiljøet og vandkvaliteten i Natura 2000-områderne og understøtte Natura 2000-planens målsætninger.

Landsplandirektiver og kommuneplaner

Natura 2000-områderne, der er udpeget i medfør af miljømålsloven, skal fremgå af landsplandirektiver og kommuneplaner. I henhold til Bekendtgørelse om planlægning nr. 1157 af 1. juli 2020, må kommuneplaner ikke stride mod en Natura 2000-plan, jf. lov om miljømål m.v. for internationale naturbeskyttelsesområder (miljømålsloven), en handleplan efter samme lovs § 46 a eller regler udstedt i medfør af samme lovs § 36, stk. 3, eller stride mod en Natura 2000-skovplan, jf. kapitel 4 i lov om skove. Af redegørelsen til planforslag, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendig for et Natura 2000-områdes forvaltning, skal jf. bekendtgørelse om administration af planloven i forbindelse med internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, indgå en vurdering af planforslagets virkninger på området under hensyn til områdets bevaringsmålsætninger.

Klimasikring

Regeringen har i december 2012 udgivet en handlingsplan for klimasikring af Danmark. Planen indeholder en lang række regeringsinitiativer, der skal medvirke til at skabe bedre rammer for klimatilpasningen lokalt. De enkelte kommuner har udarbejdet en klimatilpasningsplan. En vurdering af samspillet mellem den kommunale klimatilpasningsplan og Natura 2000-planen forudsætter kendskab til, hvor de forudsatte indsatser i Natura 2000-planen konkret vil blive gennemført sammenholdt med de indsatser, der skal gennemføres som led i klimatilpasningsplanen.

Kommunal klimatilpasningsplan

Såfremt konkrete projekter som led i den kommunale klimatilpasningsplan kan påvirke udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området væsentligt, skal der gennemføres en konsekvensvurdering af projektet, inden det kan gennemføres. Dette gælder dog ikke, hvis projektet gennemføres som led i Natura 2000-planen og dermed har som delformål at sikre, at naturtyper og arter opnår gunstig bevaringsstatus.

Natur- og Biodiversitetspakke

I december 2020 blev der indgået aftale om Natur- og biodiversitetspakken, som har til formål at fremme natur og biodiversitet i Danmark og bidrage til at bremse naturens tilbagegang. Natur- og

biodiversitetspakken skal gennemføres i perioden 2021-2024. Med Natur- og Biodiversitetspakken er der bl.a. afsat midler til udpegnings af naturnationalparker, udlægning af urørt skov, forbedring af havmiljøet og udarbejdelse af strategi for forvaltning af truede arter.

Det fremgår af Lov om naturnationalparker, at ansøger, i forbindelse med ansøgningsfasen til etablering af naturnationalparken, skal udarbejde en projektbeskrivelse for etablering af naturnationalparken, samt en forvaltningsplan for området. Planen skal tage højde for internationale naturbeskyttelseshensyn, herunder skal det fremgå af redegørelsen, om forvaltningsplanens gennemførelse er afhængig af tilladelser, godkendelser eller dispensationer ligesom der skal indgå en beskrivelse af nuværende status for naturen i området. Forvaltningsplanen er tiltænkt at skulle sikre en vildere naturforvaltning, bl.a. i Natura 2000-områder. Det fremgår i den forbindelse af lov om naturnationalparker, at det forudsættes, at den vildere naturforvaltning er i overensstemmelse med bevaringsmålsætninger i Natura 2000-planen for berørte områder.

Forbud mod gødsugning, sprøjtning og omlægning af §3-arealer

Pr. 1. juli 2022 træder et forbud mod sprøjtning, gødsugning og omlægning af § 3-arealer i kraft. Forbuddet vil gælde alle arealer, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 og 3 og vil i praksis hovedsageligt have betydning for ferske enge og strandenge, hvor der i dag kan være en lovlig drift med sprøjtning, gødsugning og/eller omlægning. For de øvrige § 3-beskyttede naturarealer gælder der som udgangspunkt allerede et sådant forbud. En delmængde af de § 3 strandenge kan også være kortlagt som habitatnatur, mens de ferske enge ikke har en tilsvarende habitatnaturtype. Lovændringen forventes at have en gavnlig synergieffekt på Natura 2000-områderne, herunder evt. fugle og arter på udpegningsgrundlaget, samt de kortlagte habitatnaturtyper, både i form af en direkte effekt på de kortlagte strandenge og indirekte ved at mindske eventuel randpåvirkning.

1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nulalternativ

I basisanalysen, der danner grundlag for Natura 2000-planen, er der foretaget en nærmere gennemgang af den nuværende naturtilstand i området.

1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen

Der er kortlagt ca. 0,6 ha *strandvold med enårige planter* (1210), ca. 85 ha *strandvold med flerårige planter* (1220) og ca. 4,6 ha *kystklint* (1230). Arealet med *strandvold med enårige planter* (1210), *strandvold med flerårige planter* (1220) og *kystklint* (1230) er helt overvejende i god tilstand. Der er kortlagt ca. 5,5 ha *enårig strandengsvegetation* (1310) og ca. 390 ha *strandeng* (1330). Områdets *strandenge* (1330) er overvejende i god tilstand. Der er kortlagt ca. 40 ha *forklit* (2110), ca. 9 ha *hvid klit* (2120), ca. 240 ha *grå/grøn klit* (2130), ca. 110 ha *klithede* (2140), ca. 12 ha *klitlavning* (2190) og ca. 85 ha *enebærklit* (2250). Alle klittyper er overvejende i god eller høj naturtilstand. Kun ca. 1/3 af områdets kortlagte klitlavning (2190) er i moderat tilstand. En lille forekomst på ca. 0,34 ha af *græsindlandsklit* (2330) er kortlagt i god tilstand. Der er kortlagt 17 ha *tør hede* (4030). De kortlagte arealer er helt overvejende i moderat tilstand. Der er kortlagt ca. 5,5 ha *tørt kalksandoverdrev* (6120), ca. 80 ha *kalkoverdrev* (6210) og ca. 3,8 ha *surt overdrev* (6230). *Tørt kalksandoverdrev* (6120) er kortlagt i omtrent lige dele høj, god og moderat tilstand. Naturtilstanden af områdets *kalkoverdrev* (6210) fordeler sig omtrent ligeligt mellem henholdsvis god/høj og moderat naturtilstand. Arealet af *surt overdrev* (6230) er helt overvejende i god eller høj tilstand. Der er kortlagt ca. 150 ha *tidvis våd eng* (6410), ca. 1,2 ha *hængesæk* (7140), ca. 1,4 ha *tørvelavning* (7150) og ca. 1,2 ha *kildevæld* (7220). Cirka 80 % af arealet med *tidvis våd eng* (6410) er kortlagt i god tilstand. Områdets *tørvelavning* (7150) er i god naturtilstand. Stort set hele

forekomsten af *rigkær* (7230) er kortlagt i god eller høj naturtilstand og *klidevæld* (7220) er kortlagt i høj tilstand.

Der er kortlagt 10 ha *bøg på muld* (9130), ca. 10 ha *ege-blandskov* (9160), ca. 6 ha *elle-* og *askeskov* (91E0), 5,5 ha *stilkege-krat* (9190), 3,5 ha *bøg på mor* (9130) og 3 ha *skovbevokset tørvemose* (91D0). Andelen af store træer er generelt lille, idet der ikke i nogen skovtype er registreret mere end 1-5 store træer pr. ha. Endvidere er denne tæthed af store træer typisk kun fundet i en mindre del af en skovtypes forekomst. Størst forekomst af store træer ses i skovtypen *bøg på mor* (9110), hvor knap halvdelen af forekomsten har 1-5 store træer pr. ha. Mængden af dødt ved er ligeledes generelt lav. Særligt forekomsterne af *ege-blandskov* (9160), *bøg på mor* (9110) og *skovbevokset tørvemose* (91D0) har en ringe mængde af dødt ved på det meste af forekomsterne. Mest dødt ved ses i områdets *elle- og askeskove* (91E0), hvor ca. halvdelen af forekomsten har mere end 10 større stykker dødt ved (stående eller liggende) pr. ha.

I den seneste Artikel 17-afrapportering til EU om habitatnaturtypernes tilstand generelt anføres, at der generelt mangler store træer og dødt ved i skovhabitatyper i Danmark.

I natura 2000-området er der kortlagt 55 småsøer fordelt på søtyperne *kransnålalge-sø* (3140) (12 stk.), *næringsrig sø* (3150) (42 stk.) og *søbred med småurter* (3130) (1 stk.). Søer af typen *næringsrig sø* (3150) er tilstandsvurderet med fire i moderat naturtilstand, 30 i god naturtilstand og otte i høj naturtilstand. Søer af typen *kransnålalge-sø* (3140) er tilstandsvurderet med 1 i moderat naturtilstand, 10 i god naturtilstand og 1 i høj naturtilstand. Søtypen *søbred med småurter* (3130) er tilstandsvurderet i god naturtilstand. I dette område er der 5 søer over 5 ha. En af søerne, Grevens Sø, er bestemt til søtypen *næringsrig sø* (3150). De øvrige fire søer henregnes til den marine naturtype *laguner og strandsøer* (1150).

I dette område findes der 14,2 km vandløb, der er omfattet af vandområdeplanen for Sjælland. Heraf er der kortlagt 4,2 km af habitatnaturtypen *vandløb med vandplanter* (3260) indenfor habitatområdet. Alle vandløbene er præget af blød bund og langsomt strømmende vand.

Næsten 32.000 ha, dvs. hovedparten af Natura 2000-områdets marine del, er kortlagt som *bugter og vige* (1160). *Rev* (1170) i form af stenrev er registreret på ca. 3900 ha i området. *Revene* (1170) findes på vanddybder mellem 4-10,5 m. Stenrevene består af 25-50 % større sten, som er 90-100 % dækket af makroalger. I forbindelse med kortlægningen er fundet rødalger som pudderkvastalge med en underskov bestående af bl.a. flerårige rødalger som gaffeltang og kile-rødblad samt brunalgerne savtang, strengetang og fingertang. Stimer af havkarusser og kutlinger svømmer omkring på revene. *Rev* (1170) i form af biogene rev er registreret på 16 ha havbund i området. De biogene rev ligger forholdsvis dybt dvs. på cirka 10,5 m. De biogene rev består af blåmuslinger, som dækker ca. 25 % af bunden og ligger i bånd formentlig langs de svage bølgeribber på den underliggende rene sandbund. Foruden blåmuslingerne ses på de biogene rev søstjerner og kutlinger. NOVANA-undersøgelser har vist, at der i dag generelt er meget sparsomt med blåmuslinger, i hele området. Den østlige kystnære del af Sejerø Bugt er domineret af sand ofte aflejret i sandbanker på en dynamisk påvirket bund. Flere steder er der udbredte områder, hvor der vokser ålegræs på sandbunden. I alt er der i området registreret 3045 ha af naturtypen *sandbanke* (1110). Sejerø Bugt rummer tre større *laguner* (1150) foruden et antal *strandsøer* (1150) af forskellig størrelse. De store *laguner* (1150) er Saltbæk Vig, vandområdet ved Korevlen samt Tranevejle nord for Eskebjerg Vesterlyng. Endvidere er de halvstore Et-dam, Krageø Sø og Sømosen kortlagt som saltsøer/lagune. Tilsammen udgør naturtypen Kystlagune og strandsø 1718 ha i området. Naturtypen *vadeflade* (1140) er ikke kortlagt i området, men flere steder findes mudder- og sandflader der er blottet ved ebbe og som således indikerer forekomst af naturtypen.

Hovedparten (39 stk.) af områdets 52 kortlagte potentielle levesteder for stor vandsalamander har høj eller god naturtilstand. Endvidere er næsten alle søer kortlagt som potentielle levesteder for

klokkefrø i god eller høj tilstand. På den baggrund vurderes området at kunne understøtte en stabile og levedygtige bestande af begge arter.

Enkelt månerude er fundet tre steder i Natura 2000-området. Disse er de eneste kendte voksesteder i landet. Artens meget meteoriske optræden på voksestederne gør det vanskeligt at fastslå nogen bestandsudvikling. Arten synes at forekomme på sine voksesteder i en kort årrække for derefter at forsvinde igen. Således har enkelt månerude optrådt forskellige steder omkring Saltbæk Vig igennem flere årtier. I 2017 dukkede den for første gang op på Eskebjerg Vesterlyng. Enkelt månerudes krav til voksested er lidet kendte, men en forudsætning er erfaringsmæssigt, at voksestedet skal være afgræsset af kreaturer eller have meget lav græs/urtevegetation af andre årsager. Arten har også særlige krav til jordbundens hydrologi. Da såvel afgræsning som hydrologi synes optimale på store arealer omkring Saltbæk Vig, vurderes området fortsat at kunne understøtte en bestand af enkelt månerude.

Ifølge DCE's seneste Novana-afrapportering vurderes bestandstørrelsen af enkelt månerude at være fluktuerende. Det nævnes endvidere at overvågningsresultatet kan være påvirket af at arten let overses pga. dens ringe højde, nedbidning på græssede lokaliteter, tidlig nedvisning og fordi arten er i stand til at overleve en periode under jorden uden at sætte overjordiske skud.

Mygblomst vokser på fem forskellige lokaliteter ved Saltbæk Vig. Forekomsterne er alle i rigkær og udgør spredningsbiologisk sandsynligvis én bestand. Den samlede bestand tæller flere tusinde planter og er utvivlsomt landets største. Trods betydelige udsving i individantal på lokaliteterne vurderes forekomsten set i et flerårigt perspektiv at være stabil. Området er afgræsset af et stort antal kreaturer, men er alligevel, typisk på de vådeste områder, hvor mygblomst ynder at vokse, truet af opvækst af især rødøl og birk. Særligt forekomsterne i Kaldredkæret, i Kaldredlysningen og ikke mindst i Asmindrup-syd er truet af tilgroning med vedplanter på trods af, at rigkæret er underlagt en forbillig græsningspleje. Det vurderes alligevel på baggrund af meget store forekomster af veludviklet rigkær omkring Saltbæk Vig, at området fortsat vil kunne understøtte en stor og stabil bestand af mygblomst.

Den nationale bestandsstørrelse er usikker og rummer betydelige fluktuationer på de enkelte forekomster.

Stavsild er ny på områdets udpegningsgrundlag og der er derfor ikke registreringer af arten i NOVANA-programmets overvågning. Det er derfor ikke muligt på nuværende tidspunkt at give en nærmere beskrivelse af bestanden i området.

Ifølge DCE's seneste NOVANA-afrapportering blev Stavsild ikke fundet ved de ukomplette undersøgelser 2013, som var begrænset til vandløb med udløb i Vadehavet. Man skal derfor være forsigtig med at afskrive, at artet forekommer og yngler i danske vandløb, selvom chancen muligvis er størst netop i Vadehavsområdet.

Odder er registreret 1 sted i området i den seneste overvågning (2017). Fundene er gjort ved Vejlebro på grænsen til Natura 2000-område nr. 156 (Store Åmose, Skarresø og Bregninge Å). Der er ikke tidligere fundet odderspor i området i forbindelse med Novana. Den konstaterede fremgang i antallet af ekskrement-fundsteder kunne antyde en bestandsfremgang. Tolkningen af data er imidlertid vanskelig, idet tre oddere fra Jylland i 2015 blev udsat i Vestsjælland. Der er ikke kendskab til konkrete trusler mod odder i området. Da området samtidig rummer mange tørvegrave og relativt uforstyrrede vandløbsstrækninger og moseområder vurderes det, i sammenhæng med tilstødende Natura 2000-områder, at have potentiale til at understøtte en stabil bestand af odder.

Ifølge DCE's seneste Novana-afrapportering er odder udbredt i hele Jylland i både den atlantiske og den kontinentale biogeografiske region. Odder har øget sin udbredelse i den kontinentale

biogeografiske region siden 2011-2012. En øget forekomst af odder på Fyn indikerer, at arten har etableret sig på øen. På Sjælland findes fortsat en lille forekomst.

Skæv vindelsnegl er i Novanaprogrammet overvåget på 5 lokaliteter i området. Det drejer sig om tre lokaliteter ved Saltbæk Vig, én på Eskebjerg Vesterlyng og én på Nekselø. Der blev gjort fund alle fem steder i den seneste overvågning. Ingen af forekomsterne vurderes at være store. Forekomsten i Kaldredlysningen vurderes truet af tilgroning. Området vurderes som helhed at kunne rumme en stabil bestand af skæv vindelsnegl.

I den seneste Novana-afrapportering konkluderer DCE, at skæv vindelsnegl har en fragmenteret udbredelse i den kontinentale region. Under halvdelen af fundene er gjort i Jylland og på Fyn, hvor de er karakteriseret ved relativt ringe bestandstætheder. Udbredelsen er i Jylland begrænset til den østlige del.

Sumpvindelsnegl har været fundet på tre overvågningslokaliteter i området. På to lokaliteter (Kaldredkæret og Kaldredlysningen) blev arten fundet i betydeligt antal ved overvågning 2012 og 2019. Den tredje lokalitet (Kaldredkæret ved Smørhullet) blev overvåget med mange fund i 2012, men blev ikke medtaget i den seneste Novanaovervågning. Det er Miljøstyrelsens vurdering, at de overvågede bestande i området er relativt store og stabile og, at en fortsat stabil og levedygtig bestand af sumpvindelsnegl i området ikke er truet.

I den seneste Novana-afrapportering konkluderer DCE, at sumpvindelsnegl er vidt udbredt i den kontinentale region i Danmark med relativt høje bestandstætheder på de fleste levesteder landet over. Det skønnes derfor, at der forekommer levedygtige bestande i det østlige Jylland og på Sjælland, på Fyn, Sjælland og Lolland-Falster.

Kildevældsvindelsnegl er fundet to steder i området. Begge steder er ved Saltbæk Vig. Arten er på den sydlige lokalitet (Kaldredlysningen) fundet i beskedent antal i 2019 og 2012. På den nordlige lokalitet (Kaldredkæret) er den fundet i beskedent antal i 2019 og 2013. Miljøstyrelsen vurderer, at forekomsterne er begrænset til meget små områder af natura 2000-områdets i øvrigt meget store rigkær. Miljøstyrelsen vurderer, at området har potentiale til at huse en stabil bestand af kildevældsvindelsnegl, men at den sydlige lokalitet er truet af tilgroning.

Ifølge den seneste NOVANA-afrapportering konkluderer DCE, at overvågningen af kildevældsvindelsnegl i 2005-2007 viste, at Himmerland og Nordvestsjælland udgjorde de to hovedudbredelsesområder for arten i Danmark. Overvågningen i 2012-2014 bekræftede i store træk dette. En vurdering af udviklingen i artens udbredelses- og forekomstareal på landsplan vurderes ikke mulig.

Havørn har ynglet umiddelbart op til Saltbæk Vig med ynglesucces i 2013, 2015 og 2016. Da reden faldt ned byggede parret i 2017 en ny rede indenfor fuglebeskyttelsesområdet (F99). Arten har haft ynglesucces det nye sted i både 2018 (2 unger) og 2019 (3 unger). Der vurderes ikke at være væsentlige trusler mod artens fortsatte yngleforekomst i området.

Ifølge DCE's NOVANA-afrapportering for fugle har antallet af havørne-ynglepar i NOVANA-perioden 2004-2019 været markant voksende, fra 13 par i 2004 til 103 par i 2019. Tendensen i udviklingen siden 1980 har ligeledes været stærkt tiltagende, idet de første ynglepar etablerede sig i midten af 1990'erne, og bestanden sidenhen er vokset til 103 par.

Rødrygget tornskade er ny på udpegningsgrundlaget for både Saltbæk Vig (F99) og Sejerø Bugt og Nekselø (F94) og er for første gang i NOVANA-programmet blevet overvåget i områderne i 2019. Ved den lejlighed blev der registreret ni ynglepar ved Saltbæk Vig og tre i Sejerø Bugt (Nekselø og Sanddobberne). Det vurderes, at særligt Saltbæk Vig, Nekselø og området ved Sanddobberne

rummer store og velegnede ynglebiotoper for rødrygget tornskade. Det vurderes endvidere, at der ikke er lokale trusler mod arten i områderne, som derved fortsat kan understøtte en stabil ynglebestand af rødrygget tornskade.

Ifølge DCE's seneste Novana-afrapportering vurderes bestandsudviklingen af rødrygget tornskade på landsplan at være stabil.

Rørdrum er ny på udpegningsgrundlaget for Saltbæk Vig (F99). Eneste fund i Novanaprogrammet er fra 2019, hvor der blev registreret ét ynglepar ved Grevens Sø.

Der er kortlagt to mulige levesteder for rørdrum i området. Det drejer sig dels om rørskoven omkring Grevens Sø og dels om rørskoven omkring Ti-Dam syd øst for Saltbæk Vig. Begge mulige levesteder er registreret i høj tilstand. De høje tilstande skyldes primært at levestederne rummer relativt store arealer med våd rørsump.

Ifølge DCE's NOVANA-afrapportering for fugle har bestandsudviklingen for rørdrum har været stigende siden 1970'erne og i NOVANA-perioden (2004-2019) har antallet af ynglepar været stabilt. Udbredelsen er også øget, og rørdrum findes ynglende over hele Danmark.

Der er i området kortlagt fem mulige levesteder for rørhøg. I fire af områderne er naturtilstanden beregnet til høj og i et til god naturtilstand. Den helt overordnede høje eller gode tilstand skyldes primært, at der er store sammenhængende og våde rørskovsarealer, hvor der samtidig stort set ikke ses menneskelige forstyrrelse. Dette sikrer tilsammen gode yngleforhold for arten i området.

Ifølge DCE's NOVANA-afrapportering for fugle har bestanden og udbredelsen af rørhøg i Danmark de seneste 20 år været stigende.

I området er der kortlagt seks mulige levesteder for havterne. Fire har god naturtilstand, to har moderat naturtilstand. Den gode tilstand skyldes primært, at områderne er relativt beskyttelse mod adgang og dermed prædation fra landlevende rovdyr som fx. ræv. Forstyrrelse fra mennesker og hunde vurderes også at være minimale i disse områder. Der vurderes således ikke at være lokale trusler, som kan forhindre fortsat yngleforekomst af havterne i området.

Ifølge DCE's NOVANA-afrapportering for fugle viser Novana-overvågningen 2006-2019 en faldende ynglebestand af havterne i Danmark.

I området er der kortlagt fem mulige levesteder for splitterne. To har moderat tilstand, tre har god tilstand. Den gode tilstand skyldes primært, at områderne er relativt beskyttede mod adgang og dermed prædation fra landlevende rovdyr som fx. ræv. Forstyrrelse fra mennesker og hunde vurderes også at være minimale i disse områder. Omvendt vurderes de to mulige levesteder med moderat tilstand (sydspidsen af Sejerø og Sanddobberne) at være moderat truet af især menneskelig forstyrrelse. Overordnet set vurderes der ikke at være lokale trusler, som forhindrer at området (Sejerø Bugt) kan huse en yngleforekomst af splitterne.

Ifølge DCE's NOVANA-afrapportering for fugle kan antallet af ynglende splitterner i Danmark variere en del fra år til år, men overordnet set har ynglebestanden ligget på et noget lavere niveau i 2012-2019 end i 2006-2009. Tilbagegangen skyldes primært, at der ikke længere er store og stabile kolonier i Vadehavet og langs den jyske vestkyst.

Der er i området kortlagt syv mulige ynglesteder for dværgterne. De seks er i god eller høj tilstand, primært fordi deres beliggenhed giver stor grad af beskyttelse mod forstyrrelser og prædation fra rovdyr som f.eks. ræv. Et levested ved Sanddobberne er kortlagt i moderat tilstand primært pga. en

vis grad af menneskelig forstyrrelse af stedet. Bortset fra dette vurderes der ikke at være væsentlige trusler mod dværgternes mulige ynglesteder i området.

Ifølge DCE's NOVANA-afrapportering for fugle er dværgterne forsvundet fra flere tidligere ynglesteder. Den samlede bestand er relativt lille (506-518 par i 2019) med en lille fremgang efter 2012.

I området er der kortlagt ni mulige levesteder for klyde hvoraf syv er registreret i moderat tilstand og to i god tilstand. Den moderate tilstand skyldes i nogle tilfælde, at områderne ikke er isolerede fra fastlandet og derfor kan være udsat for prædation fra rovdyr som f.eks. ræv. På nogle mulige levesteder kan konkurrence om plads desuden være et problem i forhold til skarv og rastende gæs. Dette gælder primært levesteder ved Saltbæk Vig. At levesteder er i god tilstand skyldes primært, at lokaliteterne beliggenhed giver en vis form for beskyttelse mod adgang og dermed prædation fra rovdyr som fx ræv. Det vurderes, at der ikke er væsentlige aktuelle trusler, som kan forhindre en fortsat yngleforekomst af klyde i natura 2000-området som helhed.

Ifølge DCE's NOVANA-afrapportering for fugle er ynglebestanden af klyder i Danmark gået meget tilbage de seneste årtier. Tællingerne udført i 2017 og 2019 tyder på, at bestanden i de seneste år atter har været oppe på det niveau, som registreredes i 2009.

Rastende gråstrubet lappedykker blev optaget på udpegningsgrundlaget for Saltbæk Vig (F94) ved seneste revision i 2019. Arten er registreret rastende i området i 2013, 2014, 2015 og 2016. Antallet af optalte rastende fugle varierer meget og er indsamlet med forskellige metoder og på forskellige tidspunkter. Det er derfor ikke muligt at sammenligne tallene fra år til år. Den mest dækkende optælling er gjort vha. geoprettede foto optaget fra fly i 2014 og 2015. Her blev optalt henholdsvis 1069 og 2439 fugle. Arten er endnu ikke overvåget i NOVANA-programmet. Der er ikke kendskab til trusler, som kan forhindre en fortsat betydelig forekomst af rastende gråstrubet lappedykker i Sejerø Bugt.

Saltbæk Vig er en af landets vigtigste fældeområder for grågæs. Antallet af rastende grågæs er registreret årligt siden 2004 med et minimumstal på 35 og et maksimumstal på 4500. Bestandstallene fra de sidste seks tællinger rummer de fire højeste bestandstal (maks. 4500 fugle). Det vurderes derfor, trods et svingende bestandstal fra år til år, at antallet af rastende grågæs samlet set er gået frem i perioden 2004 til 2017. Det skal endvidere bemærkes, at bestandstallene formodentligt er større end det optalte, idet det optimale tælletidspunkt har vist sig at ligge tidligere på året end det valgte tælletidspunkt. Således er bestandstallet fra en tælling i forsommeren 2018 betydeligt højere end alle tidligere tællinger. Da området i for af Saltbæk Vig rummer et rævesikkert overnatningssted og i øvrigt rummer betydelige, uforstyrrede naturgræsarealer (der er færdselsforbud omkring Saltbæk Vig), hvor gæssene kan fouragere, så vurderes der ikke at være aktuelle trusler mod en fortsat talrig rasteforekomst af grågæs i området.

Ifølge DCE's NOVANA-afrapportering for fugle har antallet af grågæs optalt ved tællingerne i januar og september begge været stigende på den lange bane, og afspejler delvist en voksende flyway-bestand og delvist at en øget andel af bestanden overvintrer her til lands. Den voksende udvikling er dog stagneret i de sidste 10 år, hvor trenden i landstotalerne er mere eller mindre stabil. Grågås optræder som trækfugl over hele landet, og i takt med at flere individer overvintrer her i landet er også flere rasteområder taget i brug.

Området har i en lang årrække været kendt som et vigtigt rasteområde for tajgasædgås, som er den ene af de to racer af sædgæs, som raster i Danmark. Flere områder i Sydøstdanmark havde særlig betydning for arten i hårde vintre, herunder Saltbæk Vig. Udviklingen i bestandsantallet ved Saltbæk Vig har ændret sig markant siden 2012. I 2012 steg tallet til 1400, idet tundrasædgås, som er den anden race af sædgås, blev talt med et antal på 600 fugle. Siden 2013 har bestanden

tilsyneladende taget et mere vedvarende dyk, således at der blot er set mellem 0 til 22 fugle i perioden 2013-2017 - alle af racen taigasædgås. På den baggrund konkluderes det, at arten (særligt racen taigasædgås) har haft en generel tilbagegang i området. Årsagen er ukendt, men klimaændringer kan ikke udelukkes. Der vurderes i øvrigt ikke at være lokale forhold som truer en fortsat forekomst af rastende sædgæs i området.

Ifølge DCE's NOVANA-afrapportering for fugle er fuglenes udbredelse og fordeling i Danmark temmelig stabil, og de lavere antal skyldes hovedsageligt færre fugle i de traditionelt benyttede områder. En del af forklaringen på det faldende antal overvintrende tajgasædgæs er formentlig de hyppigere lune vintre, hvor underarten er mindst talrig da fuglene i større omfang overvintrer i Sverige.

Bjergand raster i Sejerø Bugt i betydeligt antal. Overvågningen viser et svingende antal fra maks. 1000 i perioden 2004-2009 til maks. 6000 i perioden 2010-2017. Tallene kan være i underkanten af det reelle, idet bjergand som regel raster meget klumpet fordelt og flokke derved kan overses mellem tælle-transekterne. Det er uvist hvorvidt der er konflikter mellem sejlads (herunder fiskeri) og bjergands raste- og fourageringssteder i Sejerø Bugt. DCE Aarhus Universitet har påvist en mulig konflikt mellem sejlads og forekomst af fire rastende havdykænder i Sejerø Bugt. Hvorvidt tilsvarende kan være tilfældet for bjergand (som ikke er en havdykand) er uvist. På trods af denne usikkerhed i forhold til sejlads' indflydelse på rastende bjergænder, vurderes der ikke at være trusler, som kan forhindre en fortsat forekomst af rastende bjergænder i Sejerø Bugt.

Ifølge DCE's NOVANA-afrapportering for fugle adskilte fordelingen af overvintrende bjergænder på de to landsdækkende tællinger (2013, 2016) sig ikke væsentligt fra tidligere og størstedelen af de overvintrende fugle blev i lighed med tidligere tællinger registreret på forholdsvis få lokaliteter: i Hevring Bugt, i Helnæs Bugt og Bøjden Nor, nord for Ristinge Hale i det Sydfynske Øhav, i Sejerø Bugt og ved Præstø Fjord.

Et stort antal ederfugle raster i Sejerø Bugt. Store bestandssvingninger kan skyldes, at optællingerne ikke altid er gjort på det optimale tidspunkt. De maksimale antal fugle i perioderne 2004-2009 og 2010-2017 er henholdsvis 16.433 og 19.591, hvilket antyder, at bestanden er stabil til svagt stigende.

Ifølge DCE's NOVANA-afrapportering for fugle er det svært at sammenligne resultaterne fra de landsdækkende tællinger fra før 2004 med de nutidige, pga. metodeskift i overvågningen. De større år-til-år variationer i antal kan således afspejle ændringer i opgørelsesmetode i kombination med reelle bestandsændringer. Ud fra de foreliggende data vurderes det, at bestanden i den lange tidsperiode måske steg fra 1970'erne til et bestandsniveau på mindst 800.000 omkring 1990, hvorefter den er faldet. I den kortere tidshorisont (2004-2016) har bestanden sandsynligvis været stabil på et lavere niveau omkring 500-600.000 fugle ved midvinter. En modellering af data vil dog give et mere præcist billede af de faktiske antal.

Et stort antal sortænder raster i Sejerø Bugt. Det højeste bestandstal er på 15.544 (2008), det laveste på 1.788 (2012). Betydelige bestandsudsving fra år til år kan skyldes, at dataindsamlingen ikke er sket med den samme metode hvert år. Dertil kommer, at sortænder generelt er vanskelige at registrere, og resultatet er i særdeleshed meget følsomt overfor ugunstige observationsforhold som fx for meget vind eller ugunstige lysforhold. Sortænderne er i fældningsperioden meget sårbare over for forstyrrelser, hvor en stor del af fuglene kan dykke længe før det lavtflyvende overvågningsfly kommer nær. Dette gør det vanskeligt at vurdere bestandsudviklingen fra 2004 til 2017. På grund af områdets karakter med store havområder, hvor sortænder vælger at raste, vurderes der ikke at være lokale trusler, som kan forhindre en fortsat forekomst af rastende sortænder i Sejerø Bugt. Det skal dog bemærkes, at DCE Aarhus Universitet i en rapport fra 2017 har påvist en mulig konflikt mellem sejlads og rastende sortand i visse områder af Sejerø Bugt.

Ifølge DCE's NOVANA-afrapportering for fugle vurderes bestandsudviklingen i den lange tidsperiode fra 1987-2016 som usikker og som faldende i den korte periode 2004-2017. I den kortere tidshorisont tyder de nyere data på, at den overvintrende bestand i de indre danske farvande er faldet fra 400.000 fugle i 2008 til under 200.000 i både 2013 og 2016.

Sejerø Bugt huser i træktiden en bestand af fløjlsænder som overstiger 1 % af den nationale bestand. Bestandsstørrelsen svinger betydeligt fra år til år, hvilket gør det vanskeligt at vurdere bestandsudviklingen. På grund af områdets karakter med store havområder, hvor fløjlsænder vælger at raste, vurderes der ikke at være lokale trusler, som kan forhindre en fortsat forekomst af rastende fløjlsænder i Sejerø Bugt. Det skal dog bemærkes, at DCE Aarhus Universitet i en rapport fra 2017 (nr. 239) har påvist en mulig konflikt mellem sejlads og rastende havdykænder i visse områder af Sejerø Bugt.

Ifølge DCE's NOVANA-afrapportering for fugle vurderes bestandsudviklingen af rastende fløjlsand i Danmark i den lange tidsperiode fra 1987-2016 som usikker og som stigende i den korte periode 2004-2017.

Sejerø Bugt huser i Alleshave Bugten en betydelig forekomst af rastende (fældende) klyder. Forekomsten varierer noget fra år til år, hvilket gør det vanskeligt at vurdere bestandsudviklingen. Der vurderes ikke at være aktuelle trusler mod forekomsten, idet forstyrrelser fra landsiden begrænses af områdets fredningsbestemmelser.

Ifølge DCE's NOVANA-afrapportering for fugle tyder den seneste optælling på fremgang i antallet af efterårsrastende klyder i Danmark. Set samlet over hele perioden siden 2005, hvor arten er overvåget i NOVANA-programmet, har antallet været nogenlunde stabilt på landsplan.

Som eksempel på bemærkelsesværdig arter i området, som ikke er på udpegningsgrundlaget kan nævnes de rødlistede planter langakset trådspore (CR, kritisk truet), hylde-gøgeurt (EN, truet), salep-gøgeurt (NT, næsten truet), pukkellæbe (EN, truet), stilk-månerude (EN, truet), vejbred-vandaks (EN, truet), kølle-star (CR, kritisk truet), eng-ensian (EN, truet), baltisk ensian (EN, truet), knudearve (EN, truet) og vellugtende skabiose (VU, sårbar). Endvidere eksempelvis sommerfuglen fransk bredpande (EN, truet).

En række naturtyper og levesteder for arter og fugle, som området er udpeget for at beskytte, kræver vedvarende drift for at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus. Det gælder fx en række lysåbne naturtyper. Samtidig kræver andre naturtyper og levesteder i moderat til dårlig tilstand tiltag, der kan imødegå forringelse.

Hvis ikke indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for tredje planperiode realiseres, risikerer man generelt at miste et løft af områdets biologiske mangfoldighed og kvaliteten af levesteder for arter.

Således er der risiko for, at den gode naturtilstand på en stor andel af naturarealerne og den hensigtsmæssige drift af levesteder for stor vandsalamander, klokkefrø, enkelt månerude, mygblomst, kildevældsvindelsnegl, skæv vindelsnegl og sumpvindelsnegl ikke fastholdes. Tilsvarende er der risiko for at den hensigtsmæssige drift af fourageringsområder for trækkende grågæs og sædgæs ikke fastholdes.

Der er ligeledes risiko for at naturtilstanden ikke vil blive forbedret på bl.a. en mindre andel af arealet med klitnaturtyper og overdrev, da der her er behov for en indsats mod invasive arter og fremadrettet sikring af hensigtsmæssig drift.

Der er ligeledes risiko for at tilstanden af skovnaturtyper ikke forbedres i forhold til mængden af dødt.

Endvidere kan manglende realisering af Natura 2000-planen betyde, at den marine naturtype, rev, ikke sikres med den nødvendige fiskeriregulering.

Manglende realisering af indsatsprogrammet i Natura 2000-planen kan medvirke til at fastholde enkelte levesteder for ynglefugle (især marine terner og klyde) i moderat tilstand, hvor tilstanden er vurderet som moderat på grund af menneskers forstyrrelser i yngletiden.

Hvis ikke indsatsprogrammet realiseres risikerer man endvidere, at der ikke opnås mulighed for større naturoplevelser for befolkningen i området. Sekundært kan en positiv indvirkning på befolkningens sundhed herved mistes.

Hvis ikke indsatsprogrammet realiseres, særligt hvad angår udlæg af urørt skov, reducerer man sandsynligheden for at områdets tilgængelighed ændres pga. fx mere vådbund, væltede træer og eventuelle hegninger.

Natura 2000-planen indeholder en indsats om opdatering af vejledning til klappning i Natura 2000-områder, hvilket forventes at have en bred positiv afledt effekt på dyre- og planteliv, samt havbunden i og omkring Natura 2000-området. Såfremt planen ikke vedtages, forventes denne effekt at udeblive.

Hvis ikke indsatsprogrammet realiseres, risikerer man endvidere at miste en potentiel CO₂-bindende effekt af tørvedannelse som følge af omlægning af lavbundsjord fra omdriftsarealer til naturarealer eller etablering af mere hensigtsmæssig hydrologi på naturarealer.

Hvis ikke indsatsprogrammet realiseres vil at ændringer af landskabet som følge af rydning af krat og yngre skov for at skabe større driftsenheder og mere robusthed for lysåbne naturtyper sandsynligvis udeblive. Tilsvarende vil landskabsændringer som følge af udlæg af urørt skov eller andre skovnaturtypebevarende tiltag, som kan ændre skovens struktur, sandsynligvis udeblive.

1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet

I dette afsnit beskrives de øvrige miljøforhold i og udenfor Natura 2000-området, der kan blive væsentligt berørt af Natura 2000-planen.

1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed

Natura 2000-planens indsats om sikring af tilstrækkeligt uforstyrrede forhold for klyde og havterne på levesteder, som har moderat tilstand pga. menneskelige forstyrrelser, vil betyde, at tilstanden af levestederne forbedres.

Sikring af en for brushane optimal vegetationshøjde og minimering af sandsynligheden for prædation på reder på artens levesteder vil betyde, at tilstanden af levestederne forbedres.

Sikring af en hensigtsmæssig drift af de lysåbne naturtyper (herunder strandeng (1330), tidvis våd eng (6410), rigkær (7230), klitnaturtyper (2130, 2140, 2250) og overdrev (6210, 6230)), vil fastholde naturtypernes gode bevaringstilstand samt sikre deres karakteristiske flora og fauna (herunder enkelt månerude og mygblomst). En hensigtsmæssig drift vil ligeledes sikre gode betingelser for en genindvandring og etablering af naturtypernes karakteristiske flora og fauna, hvorved naturtypernes forekomstareal kunne øges og naturtilstanden forbedres.

Ændringer i hydrologien som følge af realisering af hydrologiprojekter kan føre til ændringer i vegetationen, således, at arter knyttet til ovennævnte naturtyper på udpegningsgrundlaget får bedre vilkår og spredes. Mere hensigtsmæssig hydrologi vil ligeledes medvirke til at naturtyper og arter, der ikke er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området får forbedrede hydrologiske forhold.

En grundlæggende indsats på hedearealer vil kunne sikre naturtypens karakteristiske flora og fauna og herved naturtypens bevaringstilstand.

Bekæmpelse af invasive arter, særligt på de kystnære naturtyper strandvold med flerårige planter (1220), grå/grøn klit (2130) og klithede (2140) vil medvirke til at sikre naturtyperne en naturlig og naturtype-karakteristisk flora og fauna.

Udlægning af urørt skov kan bl.a. skabe mere dødt ved og forbedre skovnaturtypernes bevaringstilstand. Det vil samtidig forbedre livsbetingelserne for en række skovtilknyttede arter af navnlig svampe og biller.

Planen indeholder en indsats om at færdiggøre den nødvendige regulering af fiskeri på områdets rev, hvilket vil kunne gavne denne naturtype og dens tilknyttede dyr og planter.

Opdatering af vejledning om f.eks. klapning i Natura 2000-områder forventes at have en bred positiv afledt effekt på dyre- og planteliv, samt havbunden i og omkring Natura 2000-området.

1.4.2 Befolkningen

Natura 2000 område N154 Sejerø Bugt, Saltbæk Vig, Bjergene, Desebjerg og Bollinge Bakker er beliggende i Odsherred og Kalundborg Kommuner, der har et indbyggertal på i alt ca. 82.000. Natura 2000 planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur i området. Sikringen af den eksisterende natur kan have betydning for arealanvendelsen, idet der kan forekomme arealer, som i forbindelse med gennemførelsen af planen vil blive omfattet af en plejeindsats, som fx vil kunne medføre en ændret drift på arealerne.

Planen indeholder desuden en mulig indsats om udlægning af urørt skov. Udlægning af urørt skov kan medføre en ændret tilgængelighed af områder på visse tidspunkter af året, som følge af fx mere vådbund, væltede træer og eventuelle hegninger. Udlægning af urørt skov vurderes samtidig at give befolkningen mulighed for mere spændende naturoplevelser. Der er offentlig adgang til områdets skove langs veje og stier.

1.4.3 Menneskets sundhed

Mange, især bynære, Natura 2000-områder udnyttes til rekreative aktiviteter, f.eks. vandring, løb og cykling, som bidrager til menneskets sundhed. Natura 2000-planen har til formål at sikre, at de beskyttede naturtyper opnår en gunstig naturtilstand og at levesteder tilsvarende opnår en for arterne gunstig tilstand. Dette vil potentielt kunne forbedre områdets besøgspotentialer og hermed dets betydning for menneskers rekreation og sundhed.

Planen rummer endvidere en indsats om at fokusere på behovet for yderligere sikring mod forstyrrelser af træk- og ynglefugle samt pattedyr. Dette fokus kan potentielt betyde ændrede muligheder for at udnytte området rekreativt hvad angår aktiviteter, som vurderes at kunne forstyrre arter i området.

I øvrigt vil Natura 2000-planen kun potentielt, undtagelsesvist og på mindre arealer kunne ændre den rekreative udnyttelse af områderne, der foregår i dag.

1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer

Natura 2000-planens indsatser om udtagning af kulstofholdige lavbundsjord og udlægning af urørt skov vil kunne stimulere mosedannelse og herved fremme en vis tilbageholdelse af CO₂ i mosetørv. Det vurderes derudover ikke, at realisering af Natura 2000-planens indsatsprogram vil have væsentlig betydning for jordbunden, luftkvalitet eller klimatiske faktorer i området.

Opdatering af vejledning om f.eks. klaphug i Natura 2000-områder kan potentielt få en positiv effekt på havbunden i og omkring Natura 2000-området.

1.4.5 Materielle goder og kulturarv

Natura 2000-planens indsatsprogram omfatter pleje af de naturtyper, der findes på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag. Endvidere omfatter det hensigtsmæssig forvaltning af levesteder for de udpegede arter.

Realisering af disse indsatser og Natura 2000-planen som helhed vurderes ikke at vil have nogen væsentlig indflydelse på materielle goder og kulturarv i området, herunder betydning for fortidsminder, bygninger og arkitektur, som har betydning for lokalbefolkningen. Dog vurderes udlægning af urørt skov potentielt at reducere udbuddet af certificeret træ fra de udpegede arealer.

Natura 2000-planen indeholder en indsats om at vurdere behovet for eventuel regulering af fiskeri. Såfremt der vurderes behov for at fastsætte eventuel regulering af fiskeri, vil dette potentielt kunne påvirke eventuelle eksisterende fiskeriinteresser i området.

1.4.6 Landskab

Landarealerne domineres især af kystmorfologiske strukturer som laguner, klitter samt overdrev udviklet på kystskrænter og randmoræner. Saltbæk Vig er en naturlig lagune, som med dæmninger er afskåret fra Sejerø Bugt. Lavbundsarealerne omkring vigen rummer store og veludviklede rigkær. Lagunedannelse pågår ligeledes i bunden af Nekselø Bugt (Sanddobberne) og Sejerø Bugt (Korevlen mv.). I Bjergene findes et mindre skovareal (ca. 20 ha) primært af typerne bøg på muld og ege-blandskov.

Det vurderes, at planen med dens indsatser vil kunne påvirke landskabet, fx hvis der udlægges urørt skov, ændres i hydrologien i området, iværksættes bekæmpelse af invasive arter eller hvis krat og yngre skov ryddes med henblik på at skabe større driftsenheder og robusthed for lysåbne naturtyper.

1.4.7 Arter

Dette Natura 2000-område rummer levesteder for, rastende gråstrubet lappedykker, sortand, fløjlsand, ederfugl og bjergand i Sejerø Bugt, levesteder for rastende klyde i Alleshave Bugt foruden betydelige forekomster af rastende grågæs og sædgæs i og ved Saltbæk Vig. Dertil kommer ynglefremkomster af bl.a. dværgterne, havterne og klyde foruden havørn, rødbrum og rødrygget

tornskade. Området rummer også betydelige forekomster af udpegningsarterne enkelt månerude, mygblomst og tre arter af vindelsnegle foruden klokkefrø og stor vandsalamander.

Der til kommer en yderligere en lang række sjældne arter som på den ene eller anden måde er tilknyttet områdets habitatnaturtyper.

Udmøntning af Natura 2000-planens indsatsprogram vurderes at kunne påvirke områdets levesteder for arter på udpegningsgrundlaget samt på andre arter herunder Bilag IV-arter, fordi planen indeholder indsatser til forbedring af tilstanden af habitatnaturtyper og levesteder for arter og fugle på udpegningsgrundlaget.

1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater

Natura 2000-området er omfattet af mange og store fredninger. Saltbæk Vig er fredet med det formål at beskytte fuglelivet og områdets botaniske værdier. Hele Eskebjerg Vesterlyng er fredet med henblik på at bevare områdets særprægede natur. Hele Nekselø er fredet foruden det meste af Ordrup Næs inklusive Plateauet og Næbbet samt betydelige arealer i Veddinge Bakker og i Bjergene. Der til kommer fredninger som omfatter det meste af Sanddobberne og ikke mindst hele lagunesystemet omkring Korevlen i bunden af Sejerø Bugt. Endelig bør nævnes de to hedeområder Ellinge Lyng og Overby Lyng, som begge er fredede. Alleshavebugten blev i 1993 udlagt til vildtreservat med jagtforbud med henblik på at sikre området som rasteplass for vandfugle.

Udmøntning af Natura 2000-planens indsatsprogram vurderes ikke at ville være i modstrid med formålet med fredningerne eller med bestemmelserne i vildtreservatet, idet indsatsprogrammet vedrører tiltag som skal forbedre levesteder og naturtypers tilstand og ikke indebærer hverken bebyggelser, opdyrkning, beplantning eller lignende.

1.5 Eksisterende miljøproblemer

Truslerne mod naturværdierne og områdets udpegningsgrundlag er beskrevet i basisanalysen, der danner grundlag for udkast til Natura 2000-planen for området. Planens mål er at sikre udpegningsgrundlaget mod disse trusler herunder prioritering i tilfælde af modstridende naturinteresser.

Tilgroning med høje græsser, urter og vedplanter forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at lavtvoksende og artsrig naturtype-karakteristisk vegetation erstattes af en mere artsfattig vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrence-stærke arter.

De væsentligste trusler mod områdets lysåbne naturtyper er tilgroning sfa. fravær af drift.

Forekomst af invasive arter er en trussel, fordi arterne breder sig hurtigt og udkonkurrerer de arter, der er karakteristiske for naturtyperne. Navnlig for områdets klittyper er forekomst af invasive arter - især rynket rose - en trussel.

Tilgroning med høj græs/urtevegetation og især med vedplanter er visse steder også en trussel mod forekomster af mygblomst og kildevældsvindelsnegl.

Fjernelse af hugstmodne træer og dødt ved i skove betyder, at skovene kommer til at rumme relativt få gamle træer og relativt lidt dødt ved, hvilket forringer levesteder for skovtilknyttede arter, herunder bl.a. mange vedboende svampe og biller. Ifølge den seneste artikel 17-afrapportering til

EU om habitatnaturtypernes tilstand, mangler der generelt store træer og dødt ved i skovhabitattyper.

I dette Natura 2000-område er der på en betydelig del af arealet af skovnaturtyperne konstateret under 1 stykke stående eller liggende dødt ved pr. ha.

De kortlagte vandhuller er helt overvejende i god eller høj naturtilstand, hvilket især skyldes, at bredzonerne ikke er væsentligt skyggede, at vandhullerne ikke er påvirkede af næringsstoffer fra dræn eller anden kilde, at dækningen af submers vegetation er relativt stor samt, at der kun er lille dækning af rørsump. Den almindeligste trussel mod søernes tilstand er forekomst af trådalger som følge af næringsstofbelastning.

Et stort antal ederfugle raster i Sejerø Bugt. Ifølge DCE Aarhus Universitet (videnskabelig rapport nr. 239) er særligt to områder af Sejerø Bugt forbundet med konflikt mellem sejlad og rastende havdykænder, herunder rastende ederfugl.

Langt de fleste kortlagte mulige levesteder for områdets terner, herunder syv for dværgterne, er i god eller høj tilstand. Der er ikke konstateret væsentlige trusler mod levestederne bortset fra nogen menneskelig forstyrrelse ved Sanddobberne.

Spildevandsudledninger og udvaskning af næringsstoffer fra landsarealer, kan påvirke søer vandløb og marine områder i negativ retning.

Deposition af luftbårne kvælstofforbindelser, herunder ammoniak kan påvirke næringsfattige naturtyper. Naturtyperne har forskellig sårbarhed over for kvælstofdeposition.

Klapning kan potentielt have negativ indvirkning på de marine naturtyper herunder dyre- og plantelivet samt havbunden.

1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området

I dette afsnit redegøres der for, om planen, med dens indsatser, potentielt vurderes at forværre eller afhjælpe ovennævnte trusler.

Natura 2000-planen indeholder en indsats om etablering af og fastholdelse af pleje på de lysåbne naturtyper. Denne indsats forventes at nedbringe truslen om tilgroning til gunst for de lysåbne, driftsbetingede naturtyper og tilknyttede arter, herunder bl.a. mygblomst og kildevældsvindelsnegl.

Natura 2000-planens indsats om mulig udtagning af kulstofrige lavbundsarealer vil bidrage til at stabilisere naturtilstanden. Det vil også kunne bidrage til at skabe større sammenhæng mellem eksisterende naturarealer, ligesom randpåvirkningerne af naturen fra tilstødende arealer med landbrugsdrift formegentlig vil mindskes. Desuden kan planen medvirke til at mindske udledningen af CO₂.

Indsatsen for de lysåbne naturtyper samt udtagning af kulstofholdige lavbundsarealer vil i stor udstrækning medvirke til at sikre forholdene for områdets udpegede fuglearter samt en række andre fuglearter, der benytter området som yngle- og fourageringsareal.

Natura 2000-planens indsats om udlægning af urørt skov forventes at forbedre tilstanden af områdets skove og hermed forbedre levesteder for skovtilknyttede dyr, planter og svampe.

Planen indeholder en indsats om bekæmpelse af invasive arter, hvilket forventes at have en positiv indvirkning på naturtilstanden af især de lysåbne klitnaturtyper.

Planen indeholder tiltag som vedrører sikring eller forbedring af tilstanden af levesteder for klyde og havterne, hvilket forventes at have en positiv effekt på disse og andre arters levesteder.

Natura 2000-planen indeholder ingen konkrete indsatser, der kan forværre eller forbedre depositionen af kvælstofforbindelser i området. Emissionen af ammoniak fra landbruget reguleres gennem husdyrgodkendelsesloven.

Planen indeholder heller ikke konkrete indsatser til at modvirke evt. næringstofpåvirkning af søer, vandløb og marine områder af spildevandsudledninger og udvaskning fra landarealer. Indsatskrav for vandkvaliteten håndteres gennem vandområdeplanerne.

Natura 2000-planens indsats om opdatering af vejledning om f.eks. klapning i Natura 2000-områder vil potentielt kunne få en bred positiv effekt på dyre- og planteliv samt havbunden i og omkring Natura 2000-området.

1.6 Internationale miljøbeskyttelses mål

Danmark har tilsluttet sig en række internationale konventioner indeholdende miljøbeskyttelses mål, hvis indhold i en lang række tilfælde er indarbejdet i lovgivningen. For EU- lovgivningen gælder generelt, at den er implementeret i dansk lovgivning. Danmark har bl.a. ratificeret Ramsarkonventionen og Biodiversitetskonventionen. Biodiversitetskonventionens formål er bl.a. at sikre, at den biologiske mangfoldighed bevares. Formålet med Ramsarkonventionen er at beskytte vådområder med en særlig betydning for fugle. Danmark har udpeget 28 Ramsarområder, der alle indgår i EU's fuglebeskyttelsesområder. Ramsarområderne er dermed en del af det danske Natura 2000-netværk.

Planen er en udmøntning af EU's Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektiv implementeret i dansk lov via Miljømålsloven, lovbekendtgørelse nr. 119 af 26. januar 2017 med senere ændringer. Planen vil sikre, at areal og tilstand af kortlagte naturtyper og levesteder for omfattede arter ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter, hvilket er afspejlet i indsatsprogrammet i Natura 2000-planerne for tredje planperiode.

1.7 Planens indvirkning på miljøet

Natura 2000-planens indsats vedrører hovedsageligt forbedring af allerede eksisterende og beskyttet natur, idet evt. forbedrede vandforhold for naturarealer og eventuel udtagning af kulstofholdige lavbundsjord har en positiv effekt på særligt biodiversitet, men også i forhold til vand- og klimamål.

I tabel 1 herunder er gennemgået planens sandsynlige indvirkning på en række faktorer ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021, bilag 4.

Planens indvirkning på	Påvirkes	Ingen på-virkning	Redegør for indvirkning
Flora, fauna og biologisk mangfoldighed	X		Natura 2000-planen medvirker generelt til at sikre, at flora, fauna og biologiske mangfoldighed

		<p>bevares og forbedres, idet planen medvirker til at skabe gunstige forhold for naturen. I Natura 2000-område N154, Sejerø Bugt, Saltbæk Vig, Bjergene, Diesebjerg og Bollinge Bakke, vil Natura 2000-planen medvirke til at hindre tilgroning af lysåbne naturtyper som bl.a. strandeng, rigkær, tidvis våd eng og klitnaturtyper.</p> <p>Sikring af en mere hensigtsmæssig hydrologi medfører ligeledes, at tilstanden af nævnte naturtyper forbedres. Realisering af planens indsatsprogram vil samtidig sikre den § 3-beskyttede natur i området.</p> <p>En grundlæggende indsats på hedearealer vil kunne sikre naturtypens karakteristiske flora og fauna og herved naturtypens bevaringstilstand.</p> <p>Bekæmpelse af invasive arter, særligt på de kystnære naturtyper strandvold med flerårige planter (1220), grå/grøn klit (2130) og klithede (2140) vil medvirke til at sikre naturtyperne en naturlig og naturtype-karakteristisk flora og fauna.</p> <p>Friholdelse af skovarealer for skovdrift (urørt skov) kan resultere i bl.a. mere dødt ved og med tiden flere ældre træer og herved forbedre skovnaturtypernes bevaringstilstand. Det vil samtidig forbedre livsbetingelserne for en række skovtilknyttede arter af navnlig svampe og biller.</p> <p>Såfremt det vurderes nødvendigt at regulere fiskeri på områdets rev vil denne regulering kunne sikre naturtypen og dens tilknyttede dyr og planter mod skadelig påvirkning fra fiskeri.</p> <p>Natura 2000-planens indsats om opdatering af vejledning om f.eks. klapning i Natura 2000-områder vil potentielt kunne få en bred positiv effekt på dyre- og planteliv, samt havbunden i og omkring Natura 2000-området.</p>
Befolkningen	X	<p>Natura 2000 planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur i området. Sikringen af den eksisterende natur kan have betydning for arealanvendelsen, idet der kan forekomme arealer, som i forbindelse med gennemførelsen af planen vil blive omfattet af en plejeindsats, som fx vil kunne medføre en ændret drift på arealerne.</p>

			Planen indeholder desuden en mulig indsats om etablering af urørt skov. Udlægning af urørt skov kan medføre en ændret tilgængelighed til områder på visse tidspunkter af året, som følge af fx mere vådbund, væltede træer og eventuelle hegninger. Disse ændringer vurderes samtidig at give befolkningen mulighed for mere spændende naturoplevelser.
Menneskers sundhed	X		Natura 2000-planen bidrager til at sikre, at de beskyttede naturtyper opnår en gunstig naturtilstand, og at levesteder tilsvarende opnår en for arterne gunstig tilstand. Dette vil potentielt kunne forbedre områdets besøgspotentialer og hermed dets betydning for mennesker rekreation og sundhed. Natura 2000-planen vil kun potentielt, undtagelsesvist og på mindre arealer kunne ændre den rekreative udnyttelse af områderne, der foregår i dag.
Jordbund	X		Det vurderes, at planen ikke påvirker jordbundens beskaffenhed, idet indsatsprogrammet i planen ikke omfatter tiltag, som vil kunne bevirke, at stoffer eller andet materiale vil kunne påvirke jordbunden, ligesom der heller ikke graves i området. Opdatering af vejledning om f.eks. klappning i Natura 2000-områder kan potentielt få en positiv effekt på havbunden i og omkring Natura 2000-området.
Vand		X	Natura 2000-planen rummer ikke indsatskrav for vandkvaliteten, da disse krav fastlægges i vandområdeplanerne.
Luft		X	Det vurderes, at Natura 2000-planens indsatser for forbedring af de beskyttede naturtyper og arter ikke vil have indflydelse på luftkvaliteten, fordi indsatserne ikke medfører emission af stoffer til luften.
Klimatiske faktorer	X		Natura 2000-planens indsatser om udtagning af kulstofholdige lavbundsjord og udlægning af urørt skov vil kunne stimulere mosedannelse og herved fremme en vis tilbageholdelse af CO ₂ i mosetørv. Det vurderes derudover ikke, at realisering af Natura 2000-planens indsatsprogram vil have væsentlig betydning for klimatiske faktorer i området.
Materielle goder		X	Det vurderes, at planen ikke vil have nogen væsentlig indflydelse på materielle goder i området, idet realisering af indsatsprogrammet

		<p>ikke berører ejendomme eller andre værdier for den brede befolkning eller lokalbefolkninger. Dog vurderes indsatser om udlægning til urørt skov potentielt at reducere udbuddet af certificeret træ fra de udpegede arealer.</p> <p>Natura 2000-planen indeholder dog en indsats om at vurdere behovet for eventuel regulering af fiskeri. Såfremt der vurderes behov for at fastsætte eventuel regulering af fiskeri vil dette potentielt kunne påvirke eventuelle eksisterende fiskeriinteresser i området.</p> <p>Adgangen til naturområder og en højere værdi af naturen er vurderet under emnet "Flora, Fauna og Biologisk mangfoldighed", "Befolkningen" og/eller "Menneskets sundhed".</p>
Landskab	X	<p>Det vurderes, at planen med dens indsatser vil kunne påvirke landskabet, fx hvis der udlægges urørt skov, ændres i hydrologien i området, iværksættes bekæmpelse af invasive arter eller hvis krat og yngre skov ryddes med henblik på at skabe større driftsenheder og robusthed for lysåbne naturtyper.</p>
Kulturarv, herunder kirker, arkitektonisk arv og arkæologisk arv.	X	<p>Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen berører ikke arkitektur eller områder kirker eller mindesmærker. Området rummer en række fredede fortidsminder (især rundhøje). Realisering af Natura 2000-planens indsatsprogram vurderes ikke at ville påvirke disse fortidsminder væsentligt fx i form af øget betrædning fra græssende dyr. Der forventes ikke at ske ændringer i adgangen til områdets kulturarv som følge af natura 2000-planen.</p>
Arter	X	<p>Udmøntning af Natura 2000-planens indsatsprogram vurderes at kunne påvirke områdets levesteder for arter på udpegningsgrundlaget samt på andre arter herunder Bilag IV-arter, fordi planen indeholder indsatser til forbedring af tilstanden af habitatnaturtyper og levesteder for arter og fugle på udpegningsgrundlaget.</p>
Fredninger, Bekendtgørelsesfredninger og vildtreservater	X	<p>Udmøntning af Natura 2000-planen indsatsprogram vurderes ikke at være i modstrid med formålet med fredningerne eller med bestemmelserne i Alleshave Vildtreservat, idet indsatsprogrammet vedrører tiltag, som skal forbedre levesteder og naturtypers tilstand og ikke indebærer hverken bebyggelser, opdyrkning, beplantning eller lignende.</p>
Kumulative effekter	X	<p>Natura 2000-planen har til formål at forbedre eller sikre en god tilstand af naturtyper og af</p>

			<p>levesteder for arter på områdets udpegningsgrundlag.</p> <p>Indsatsprogrammet i planen vedrører forskellige elementer af arter og naturtypers krav til optimal tilstand. Realisering af flere forskellige indsatser fra Natura 2000-planens indsatsprogram vil derfor forventeligt resultere i en kumulativ positiv effekt på tilstanden af naturtyper og/eller arters levesteder.</p>
--	--	--	---

Tabel 1. Gennemgang af planens indvirkning på en række miljøforhold.

1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Planen har indvirkning på de faktorer, der er listet i tabel 1. Vedrørende modstridende naturinteresser følger prioriteringen Natura 2000-planens retningslinjer. For så vidt angår modstridende naturinteresser henvises til Natura 2000-planens afsnit 3.3. Se i øvrigt afsnit om grundlag for prioriteringer nedenfor.

Natura 2000-planen har fokus på sikring eller forbedring af den eksisterende udpegede natur i området. Planens indsatser i den retning vil potentielt kunne resultere i ændringer i områdets tilgængelighed for befolkningen. Indsatser om pleje af eksisterende natur, samt udlægning af landbrugsarealer til natur vil ske efter aftaler mellem lodsejer og kommune og med økonomisk kompensation via EU's landdistriktsprogram.

Planen indeholder endvidere en indsats om udlægning af urørt skov. Udlægning af urørt skov i området kan medføre en ændret adgang til områder på visse tidspunkter af året hvor jordbunden vil være vådere, ligesom færdsel uden for veje og stier med tiden kan blive sværere som følge af væltede træer, og eventuelle hegninger. Hvor staten udlægger urørt skov vil adgangen til området blive sikret gennem fortsat vedligeholdelse af veje og stier og friluftsfaciliteter i skovene vil fortsat være tilgængelige. På private arealer der udlægges til urørt skov vil de generelle adgangsregler som følger af Lov om naturbeskyttelse, fortsat gælde.

Planens indsats om at vurdere behovet for eventuel regulering af fiskeri vil potentielt kunne påvirke eventuelle eksisterende fiskeriinteresser i området. Såfremt der vurderes behov for at fastsætte eventuel regulering af fiskeri skal denne regulering udformes som enten en national lovgivning og/eller en international regulering. Hvis der er tale om international regulering, skal denne forhandles i en regional EU-proces.

1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planerne udarbejdes som følge af habitatdirektivets artikel 6. stk. 1, som fastslår, at medlemsstaterne skal iværksætte de nødvendige bevaringsforanstaltninger, hvilket bl.a. kan indebære udarbejdelse af hensigtsmæssige forvaltningsplaner, som er specifikke for lokaliteterne eller integreret i andre udviklingsplaner, relevante retsakter, administrative bestemmelser eller aftaler. I Danmark udarbejdes Natura 2000-planer, som angiver overordnede og konkrete mål for lokaliteterne, indsatsprogram med retningslinjer og evt. mulighed for prioritere mellem forskellige naturtyper og levesteder for arter på udpegningsgrundlaget ved realisering af indsatsprogrammet.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem frivillige og lokale indsatser. Natura 2000-planen udarbejdes på baggrund af en basisanalyse, der bl.a. præsenterer data, redegør for relevante trusler og naturtilstanden. Natura 2000-planen danner efterfølgende grundlag for udarbejdelsen af en Natura 2000-handleplan. Natura 2000-handleplanen udarbejdes af kommunale og andre ansvarlige myndigheder, og har fokus på de forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen af indsatserne.

Der kan således ikke i forbindelse med Natura 2000-plan foretage en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da Natura 2000-planer ikke fastlægger hvor den konkrete indsats skal gennemføres. Miljøvurderingen er gennemført ud fra tilgængelig viden, bl.a. de oplysninger der fremgår af basisanalysen, udkast til Natura 2000-planen og det nationale overvågningsprogram, NOVANA.

I de seneste basisanalyser (offentliggjort juni 2020) redegøres der for relevante trusler, og dermed at der fortsat er behov for indsatser for at sikres den nuværende naturtilstand og på sigt opfylde habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivets mål. I tredje planperiode (2022-2027) er der fokus på at sikre mere naturlige processer og naturens robusthed bl.a. i form af sammenhængende arealer, udlæg af urørt skov og udtag af kulstofholdige lavbundslande. Derudover er der fokus på sikring af den eksisterende natur og levesteder bl.a. ved at fortsætte plejen af plejekrævende arealer, bekæmpe invasive arter, afsøge behovet for at udlægge forstyrrelsesfrie zoner og afsøge behovet for fiskeriregulering.

Overvejelserne har ført til, at der i Forslag til Natura 2000-planen for N154 Sejerø Bugt, Saltbæk Vig, Bjergene, Diesbjerg og Bollinge Bakke planlægges gennemført en indsats om at arbejde for at sikre de lysåbne terrestriske naturtyper - herunder særligt rigkær, tidvis våd eng, overdrev og klitnaturtyper - en hensigtsmæssig hydrologi, drift, pleje. Disse tiltag har også til hensigt at imødegå tilgroningstrusler mod bl.a. mygblomst og kildevældsvindelsnegl.

Desuden har overvejelserne ført til, at der i planen planlægges gennemført bekæmpelse af invasive arter særligt i klitnaturtyperne.

Desuden har overvejelserne ført til, at der i planen planlægges for udlægning af urørt skov for at forbedre tilstanden af områdets skovnaturtyper herunder at sikre mere dødt ved og en for skovnaturtyperne mere hensigtsmæssig hydrologi.

Der planlægges også udtaget kulstofholdige lavbundslande i tilknytning til habitatnaturtyper, så der kan skabes større sammenhængende arealer med lavbundsland til gavn for bl.a. trækfuglene grågås og sædgås samt ynglefuglene rørhøg og rørdrum.

Planen har til hensigt at sikre udpegningsgrundlaget og fremmer herved den biologiske mangfoldighed generelt. En målsætning for en bestemt naturtype, fugl eller art vil dog kunne indebære en nedprioritering af andre naturtyper, fugle eller arter. For området er der foretaget følgende valg:

Øgning af arealet med rigkær (7230) vil kunne betyde en indskrænkning af arealet med habitatnaturtypen elle- og askeskov (91E0). Hensynet til at genskabe større sammenhængende arealer af rigkær (7230) prioriteres i planen, hvor der er tale om ung elle- og askeskov (91E0), som enten er plantet eller opstået ved tilgroning af tidligere lysåben natur. Gamle og veludviklede forekomster af elle- og askeskov (91E0) ønskes derimod bevaret. Rydning af elle- og askeskov (91E0) i forbindelse med genskabelse af rigkær kan kun ske under forudsætning af, at arealet af skovnaturtypen opretholdes på nationalt biogeografisk niveau.

Enebærklit (2250) er på lang sigt en driftsbetinget naturtype som normalt, vil udvikles i retning mod stadig tættere enebevoksninger og skov - typisk skovklit (2180). I denne proces prioriteres opretholdelse af enebærklit (2250) over skovklit (2180) i planen.

Der er modstridende interesser mellem på den ene side at opretholde den nuværende delvise afvandings af Saltbæk Vig og herved bevare de terrestriske naturtyper, som er opstået på de tørlagte arealer og på den anden side at retablere vigens naturlige hydrologi og genskabe vigens oprindelige areal og saltholdighed. Saltbæk Vig er i sin nuværende form et resultat af en inddæmning og delvis afvanding fra slutningen af 1800-tallet. I dag og de seneste mange år er vandstanden i vigen holdt på ca. 1,2 meter under havniveau. Dette niveau opretholdes om vinteren ved aktivt at pumpe vand ud. Om sommeren er pumpning ikke nødvendig, idet fordampningen modsvarer indsvivningen.

En retablering af den oprindelige vig (lagune, 1150) ved at slukke pumpen og fjerne digerne vil næsten helt udslette det nuværende udpegningsgrundlag. Dertil kommer en negativ påvirkning af betydelige terrestriske naturtyper i den vestlige del af det tilstødende Natura 2000-område, "Åmose, Skarresø og Bregninge Å" (N156).

På grund af de meget store naturværdier som knytter sig til lavbundsarealerne omkring Saltbæk Vig, og pga. den relativt lille og noget usikre forbedring en "genopretning" af vigen vil have på fuglene, prioriteres i planen en bevarelse af de eksisterende, terrestriske naturkvaliteter omkring Saltbæk Vig højere end en "geologisk" retablering af vigen. Dette indebærer, at den hidtidige pumpe-praksis opretholdes.

1.10 Overvågning

Resultatet af Natura 2000-indsatsen i forhold til udpegningsgrundlag og naturtilstanden bliver fulgt op på gennem det nationale overvågningsprogram, NOVANA, som Miljøministeriet er ansvarlig for. Desuden afreporterer Danmark bevaringsstatus vedr. habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivet til EU-kommissionen hvert 6 år.

Basisanalysen bygger på kortlægningsdata og udgør det nuværende vidensgrundlag om status for områdets udpegningsgrundlag i forbindelse med Natura 2000-planlægningen. Basisanalysen gennemgår systematisk udpegningsgrundlaget med en beskrivelse af status for hver enkelt art, fugl og naturtype. Det er hensigten, at denne analyse opdateres i forbindelse med fremtidige planperioder.

Resume

Strategisk MiljøVurdering for forslag til Natura 2000-plan 2022-2027 for Sejerø Bugt, Saltbæk Vig, Bjergene, Desebjerg og Bollinge Bakker (nr. 154). Miljøvurderingen sammenfatter Natura 2000-planforslagetets påvirkning af miljøet.

Miljøstyrelsen
Tolderundsvej 5
5000 Odense C

www.mst.dk